

KULTUREN

Innerstaden 2:1 - Kraftstorg och Kungsgatan

fornlämning 73 i Lunds stad,
Lunds kommun, Skåne
Arkeologisk förundersökning 2012

KULTURMILJÖRAPPORT 2013:6

NICKLAS KRONROTH

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Inledning.....	3
Fornlämningsmiljö	3
Tidigare arkeologiska iakttagelser.....	4
Genomförande och resultat	5
Sammanfattning	6
Administrativa och tekniska uppgifter.....	7
Referenser	8
Bilagor	9

Figur 1. Lunds medeltida stadsområde, fornlämning 73, med platserna för undersökningen markerade med röda stjärnor.

Inledning

I samband med en teleförläring har Eltel Networks gjort ingrepp i under mark dold fast fornlämning i Lunds medeltida stadsområde, fornlämning 73. På grund av detta genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning enligt Länsstyrelsens beslut (lst dnr: 431-27374-12. Undersökningen omfattade 4 schakt som förlades utmed gatorna Kiliansgatan och Kungsgatan, i direkt anslutning till Krafts torg sydost om Lunds domkyrka. Då ärendet gällde en förstärkning av tidigare kablar förlades schakten i tidigare ledningssträckning och det grävdes ned till djupet av äldre kabelstråk. Detta resulterade i att schaktningsmassorna bestod av humusinblandad sand och grus från tidigare återfyllningar. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades i schakten, men däremot ett rasinglager från 1800-1900-talsbebyggelse kunde skönjas i ett av schakten.

Fornlämningens miljö

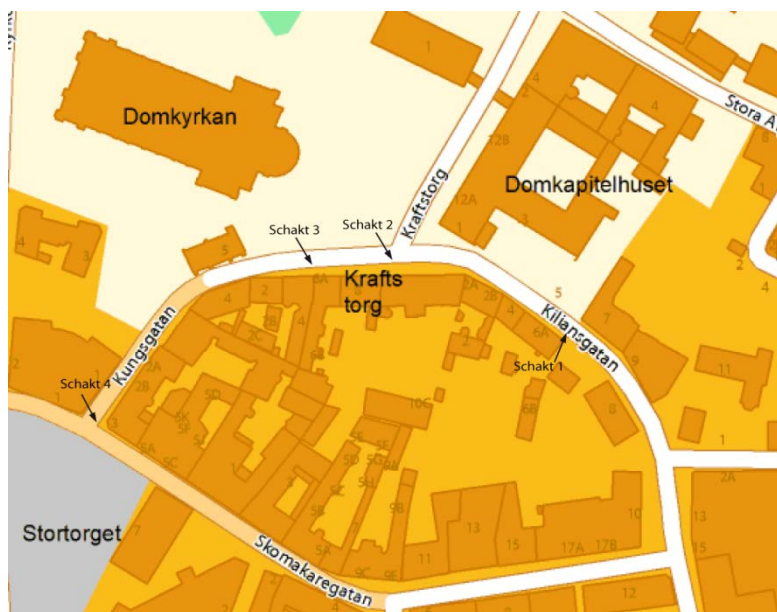
Området för undersökningen är beläget centralt i Lunds stadskärna och alldeles i närheten av Lunds domkyrka. Ursprungligen har området utgjorts av ett plant område i den annars sluttande terrängen. Få arkeologiska iakttagelser har gjorts i området men från undersökningar i kv Svartbröder, det kvarter som omges av bland annat Kungsgatan och Kiliansgatan där schakten är belägna, har bebyggelse konstaterats från tidigt 1000-tal. De omgivande gatorna kan spåras tillbaka till samma tid. Kvarterets form och kringliggande gatunät antas därmed vara ursprungliga (Bevaringskommittén 1983 s 167). Kvarteret har varit intensivt nyttjat och det finns uppgifter från 1500-talet om bebyggelse på samtliga då existerande tomter. (Ericsson 2006 s 2). Bebyggelsen fortsatte att förtäta området och vid 1800-talets början var kvarteret tätt bebyggt (Bevaringskommittén 1983 s 167).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Området kring Krafts Torg har undersökts arkeologiskt vid ett par tillfällen i de närliggande kvarteren Svartbröder, Sankt Mikael, Sankt Laurentius och Historiska museet. Men den arkeologiska kunskapen om respektive kvarter är förhållandevis ringa.

De mest omfattande undersökningarna i kv Svartbröder har gjorts i kvarterets sydöstra del under åren 1946 och 1971-72. Bland annat har flera huskroppar och brunnar från senmedeltiden undersökts. Kvarteret Sankt Mikael är undersökt vid flera tillfällen under 1900-talets första hälft. Det har dokumenterats gravar från flera av kvarterets tomter. Från tomt nr 5 har mängder med ben grävts fram och en omfattande begravningsplats, som troligen tillhört Sankt Mikael kyrka, har legat på platsen. Skelettdelar har även påträffats på andra tomter i kvarteret (Bolander 2009). Nedan följer ett urval av de undersökningar som gjorts i kvarteren Sankt Laurentius och Historiska museet.

1908	Kv Sankt Laurentius 2. Vid grävningar påträffades resterna av den gamla porten in till Sankt Laurentius kyrkogård.
1910	Sankt Laurentius 1-2. I samband med grävning för ett plank påträffades rester av murar, som vid grävningstillfället ansågs vara rester av Lunds äldre rådhus, som förstördes år 1714.
1913	Kv Sankt Laurentius. Vid en grävning i södra delen av kvarteret påträffades kulturlager med en mäktighet av 4,3 m. Ett pålsystem med liggande plankor, som tolkats som salubänkar, påträffades såväl som brunnar och bebyggelseämningar med senmedeltida datering. Under tidig medeltid tolkades platsen ha utgjort den utvidgade torggatan norra del som under senare del av medeltiden bebyggdes (Blomqvist 1941).
1914	Sankt Laurentius 2. I samband med grävning för nytt avlopp strax väster om Liberiet påträffades grundmurar efter en byggnad samt äldre gravar.
1936	Kv Historiska museet. Vid en grävning 20 m söder om Historiska museet påträffades ett envåningshus som var byggt av tegel och inrett med en stor sal och mindre kammare. Under huset fanns en källare med valv och en träskodd brunn.
1947	Vid grävningar söder om Liberiet påträffades rester av grundmurar till en byggnad (Karlsson 2005).
1954-55	Kungsgatan. I samband med grävning för transformator i Stortorget, grävdes ett schakt i Kungsgatan, varvid rester av äldre broläggning för gatan påträffades (Karlsson 2005).
1965	Kv Sankt Laurentius 2. Vid grävningar för bland annat avlopp i samband med en bilparkering påträffades rester av grundmurar och gravar (Karlsson 2005).
1975	Kungsgatan. I samband med grävning för fjärrvärmekulvert i Kungsgatan påträffades stora fältstenar till en grundmur samt ett par pålar och en laggad tunna (Karlsson 2005).
1979	Kv Historiska museet. Vid en grävning framför Historiska museets västgavel påträffades en grundmur till ett tegelhus. Huset har haft huggen sandstenssockel, lisener och tegelgolv. Dateras till 1100-1200-talet.
2003-2005	Kv Historiska Museet. Under renoveringen av museet bröts golvet upp varpå kulturlager i form av utjämningslager, från före tiden nuvarande byggnad byggdes, påträffades. Murrester och ett tegelgolv påträffades också. Centralt i västra rummet påträffades delar av det sinnrika kulvertsystem som van Duren anlade under tidigt 1500-tal (Ericsson 2008)

Figur 2. Karta över undersökningsområdet med schakten markerade med pilar.

Genomförande och resultat

I samband med teleförförstärkning vid Krafts torg utmed gatorna Kiliansgatan och Kungsgatan utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning. De 4 schakten grävdes ned till ett djup av ca 0,6 m och förlades till äldre ledningsdragningar. De tidigare nedlagda ledningarna och rören påträffades på ett djup av 0,4-0,6 m. Schaktmassorna bestod av sand och grus som tillkommit då de tidigare schakten fyllts igen. Schaktbotten bestod av sand som rören vilade på och inga intakta medeltida kulturlager kunde skönjas.

Schakt 1 grävdes utmed trottoaren på Kiliansgatan 6. Ett 2,00 x 1,00 m stort schakt grävdes ned till ett djup av 0,6 m. Då schaktet grävdes ned till befintliga rör och i tidigare schakt bestod lagren av nutida fyllningslager. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades, men ett omrört lager som bland annat innehöll modernt tegel, återfanns i södersektionen. Resterande massor utgjordes av humusinblandad sand som tillkommit vid tidigare schaktfyllningar. Schaktbotten bestod av påförd sand.

Schakt 2 grävdes i trottoaren vid korsningen Kiliansgatan och Krafts torg utmed huskroppen av Krafts torg 10 A. Schaktet mättes till 2,30 x 1,10 m och grävdes ned till ett djup av 0,6 m. De befintliga rören vilade på påförd sand som framkom på ett djup av 0,45 m. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades och massorna bestod av sand och grus som tillkommit vid tidigare schaktfyllning.

Schakt 3 grävdes i trottoaren vid Krafts torg 2. Ett 1,50 x 1,00 m stort schakt grävdes ned till ett djup av 0,45 m där befintliga ledningar och rör påträffades. Schaktningsmassorna innehöll enbart humusinblandad sand och grus, vilka tillkommit vid fyllningen av tidigare schakt. Schaktbotten bestod av påförd sand.

Schakt 4 grävdes i Kungsgatans sydöstra hörn och schaktet mättes till 1,20 x 1,00 m och till ett djup av 0,50 m. Schaktet grävdes ned till befintliga rör och inga intakta medeltida kulturlager påträffades. Kulturlagren bestod av sand som tillkommit vid tidigare schaktfyllning. Schaktbotten bestod av påförd sand som rören vilade på.

Sammanfattning

I samband med teleförstärkning nära Krafts torg utmed Kiliansgatan och Kungsgatan i Lunds medeltida stadsområde utfördes en arkeologisk. Fyra mindre schakt grävdes från Stortorget till Killiansgatan 6. Det påträffades inga intakta medeltida kulturlager och schaktningsmassorna bestod av nutida fyllningslager bestående av humusinblandade sand- och gruslager. Schaktbotten bestod genomgående av sand i samtliga schakt. Ett kulturlager framkom i schakt 1 i form av ett omrört raseringslager, innehållande bland annat modernt tegel, med trolig datering till 1800-1900-tal

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-24374-12	Fornlämning nr/art	RAÅ 73:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1298
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Innerstaden 2:1, Kraftstorg
Typ av exploatering	Teleförstärkning		
Uppdragsgivare	Eltel Networks		
Typ av undersökning	FU		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Nicklas Kronroth		
Övrig personal	-		
Fältarbetstid	2012-11-12—2012-11-14		
Fälttid			
Arkeolog	7 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	8 m ²		
Kubik	3 m ³		
Schaktmeter	8 m		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	7 x 650 = 4550 SEK		
Rapport	7 x 650 = 4550 SEK		
Analys	-		
Övrigt	-		
Summa:	9100 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Övrigt	-		
Summa	-		
Summa, faktisk	9100 SEK		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	Inga fynd tillvaratogs		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	1 st sektionsritning och en planritning i skala 1:20 och 1 st planritning i 1:400		
Foto	8 digitala foton		
Analys	-		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

Bevaringskommittén. 1983. *Lunds stadskärna*. Bevaringsprogram. Krafts rote. Lund 1983.

Bolander, A. 2009. Kv Sankt Mikael 6, Lund. Arkeologisk förundersökning 2009. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 351*. Kulturen, Lund.

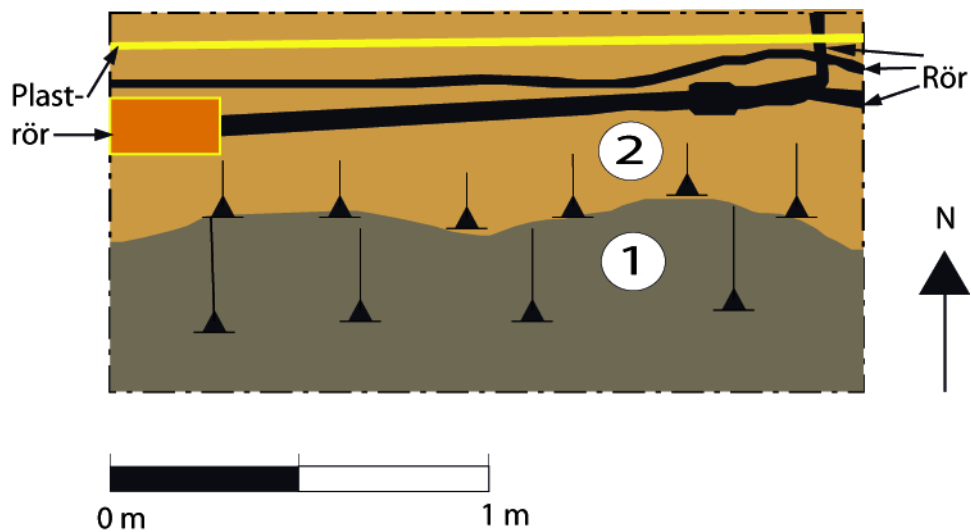
Ericsson, G. 2007. Kv Svartbröder 19, Lund. Arkeologisk förundersökning 2006. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 224*. Kulturen, Lund

Ericsson, G. 2008. Kv Universitetet och kv Historiska museet, Lund. Arkeologisk förundersökning 2008. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 333*. Kulturen, Lund.

Karlsson, M. 2005. Kv. S:t Laurentius 2. Arkeologisk förundersökning 2004 och 2005. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 167*. Kulturen, Lund.

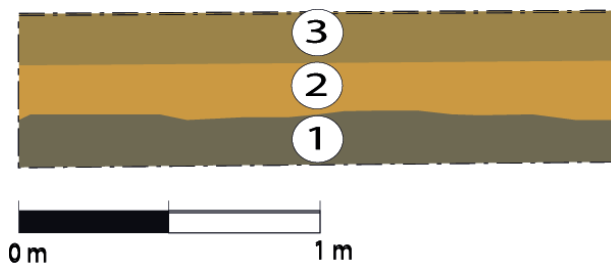
Bilagor

Bilaga 1, Planritning och sektionsritning, schakt 1

Figur 1. Planritning schakt 1, skala 1:20

1. Raseringslager. Gråbrunmelerad humus med inslag av lera, träkol, tegel, tegelkross, småsten och kalkfläckar. En tegelbrocka av modern karaktär, 1800-1900-tal, påträffades. Lagret var grovkornigt, fett, fuktigt och kompakt.
2. Fyllningslager. Brun sand med inslag av humus och enstaka grus och sten. Lagret var grovkornigt, torrt och magert. Lagret har tillkommit för att återfylla tidigare rörschakt.

Figur 2. Sektionsritning schakt 1, södersektionen. Skala 1:20

1. Se nr 1 ovan.
2. Se nr 2 ovan.
3. Gatsten

I serien arkeologiska arkivrapporter från Lund har utgivits:

2012

- Nr 396 Kv Galten 8, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 397 Stora Råby 34:11 Stora Råby bytomt RAÅ 10:1 Stora Råby. Arkeologisk förundersökning 2011. Ivan Balic.
Nr 398 Kv Saluhallen 1 & Innerstaden 2:1. Arkeologisk förundersökning 2011. Jan Kockum.
Nr 399 Kv Agardh 9, Lund. Geoteknisk provborring 2011. Ivan Balic.
Nr 400 Kv Katedralskolan 5, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 401 Igelösa 16:6, Igelösa bytomt, RAÅ 16, Igelösa socken. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 402 Kv Saluhallen 1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010. Gertie Ericsson.
Nr 403 Kv Sankt Thomas 33, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 404 Kv Sankt Thomas 34, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 405 Kv Studenten 6, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 406 Kv Absalon 5, Arkeologisk förundersökning 2012. Jan Kockum.
Nr 407 Wilses trädgård på Spydebergs prästgård. Arkeologisk förundersökning 2011. Aja Guldåker.
Nr 408 Kv Saluhallen 1. Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Ivan Balic.
Nr 409 Kv Myntet 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Jan Kockum.
Nr 410 Kv Katedralskolan 8, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Gertie Ericsson.
Nr 411 Kv Paradis 37 & 38, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Gertie Ericsson.
Nr 412 Kv Bytarebacken 31, Lund. Geoteknisk provborring 2011. Gertie Ericsson.
Nr 413 Dalby kyrkas kyrkogård, Dalby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2010. Gertie Ericsson.
Nr 414 Kv Rundkyrkan 1, fornlämning nr 93, Södra Sandby socken, Lunds kommun. Geoteknisk provborring 2010. Gertie Ericsson.
Nr 415 Kv Saluhallen 1, Mårtenstorget, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010-2012. Claes Theliander.
Nr 416 Stora Råby 34:6, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2009-2010. Adam Bolander.
Nr 417 Hoby 19:2 och Hoby 24:2, fornlämning nr 31 i Västra Hoby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2009-2010. Adam Bolander och Gertie Ericsson.
Nr 418 Kv Paradis 56, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Ivan Balic.
Nr 419 Kv Brunius 16, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010. Gertie Ericsson.
Nr 420 Kv Garvaren 20, Lund. Geoteknisk provborring 2011. Gertie Ericsson.
Nr 421 Kv Tegné 2, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011. Gertie Ericsson.
Nr 422 Innerstaden 2:1 och 3:32, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010. Gertie Ericsson.
Nr 423 Kv Gernandtska lyckan 19, Lund. Arkeologisk förundersökning 2009. Gertie Ericsson.
Nr 424 Kv Maria Magle 9, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
Nr 425 Kv Agardh 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.
Nr 426 Botan M17:504, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 427 Kv Tegné 1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 428 Kv Gernandtska lyckan 19, Lund. Arkeologisk förundersökning 2010-2012. Aja Guldåker.
Nr 429 Kv Maria Magle 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 430 Stora Råby 36:18, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 431 Kv Maria Magle 9, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 432 Flyinge 22:40, Fornlämning 80,81 i Södra Sandbys socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 433 Kv Toppen 1-2, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Nicklas Kronroth.
Nr 434 Kv Paradis 60, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 435 Kv Paradis 61, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
Nr 436 Hardeberga 22:1, fornlämning nr 25 i Hardeberga socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 437 Kv Winstруп 11, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 438 Kv Carl Holmberg 3, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.
Nr 439 Kv Myntet 29, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Aja Guldåker.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.

I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2013

- 2013:1 Kv Billegården 21, Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:2 Kv Apotekaren 11 (fd 9), Lund. Geoteknisk undersökning 2012. Gertie Ericsson.
2013:3 Ventlinge 44:1, Mörbylånga kommun. Antikvarisk medverkan 2012-13. Henrik Borg.
2013:4 Stora Råby 34:7, fornlämning nr 10 i Stora Råby socken, Lunds kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Jan Kockum.
2013:5 Kv Saluhallen1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2011-2012. Ivan Balic.
2013:6 Innerstaden 2:1 - Krafts torg och Kungsgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. Nicklas Kronroth.

Tidigare nummer kan rekvideras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen

Telefon: 046-350406

E-post: arkeologi@kulturen.com